

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Single-used plastics (SUP) -direktiivin soveltamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Joonas Köntän /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 38/2021 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta Single-use plastics (SUP) -direktiiviä ei sovelleta Suomen sisävesillä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kalastusvälinejäte on tunnistettu Euroopassa yhdeksi merten roskaantumista aiheuttavaksi asiaksi. Tämän vuoksi direktiiviin tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämisestä on otettu mukaan myös muovia sisältävät kalastusvälineet, vaikka ne eivät ole kertakäyttöisiä kuten muut direktiivin soveltamisalaan kuuluvat tuotteet ja kuten kutsumanimi kertakäyttö-muovidirektiivi (SUP-direktiivi) antaisi olettaa.

Kalastusvälineiden aiheuttama roskaantuminen on yksi osa vesistöjemme roskaantumisongelmaa. Suomen ympäristökeskuksen merialueen roskaantumisen lähteet -raportissa on laskettu, että noin 6,3 prosenttia meren rantaroskista (kappalemäärästä) on peräisin kalastuksesta. Tilavuudessa ja painossa mitattuna osuus on suurempi, koska suurin osa roskakappaleista on pienikokoisia tupakantumppeja. Luvussa on tosin mukana muitakin kuin direktiivin sääntelemiä kalastusvälineitä. Kirjallisessa kysymyksessä mainittu 0,06% osuus rantaroskasta on samaisesta raportista ainoastaan muutamia kalastustarvikkeita sisältävä kategoria, joista kuitenkin puuttuvat mm. verkot, siimat ja kohot.

Suomen sisävesien roskaantumista ei ole tutkittu, mutta se ei tarkoita, etteikö roskaantumista ja sen mukanaan tuomia haittoja eliöstölle sekä ihmisille olisi. Suomi on tuhansien sisävesien maa. Sisävedet on syytä pitää myös roskattomina ja turvallisina. Vesiin ja rannoille unohdetut pyydykset aiheuttavat haittaa ja kärsimystä eläimille ja luonnolle myös sisävesillä.

Direktiivi edellyttää jätehuollon (erilliskeräys, kuljetus ja käsittely) järjestämistä kalastusvälineille. Jätehuollon tulee olla maksuton ja vaivaton kalastajalle tai muulle kalastusvälineen viimeiselle haltijalle. Näin halutaan turvata puhdas luonto ihmisille ja eläimille sekä samalla taata kalastajille helppo tapa päästä jätteestä eroon. Samoja kalastusvälineitä käytetään sekä sisävesillä että merialueilla. Kalastusvälineen valmistaja tai maahantuoja, joka jätehuollon kustantaisi, ei voi tietää, missä hänen tuotettaan käytetään. Mahdollisuus maksuttomaan kalastusvälinejätteen erilliskeräykseen halutaan turvata sekä merialueiden että sisävesien kalastajille tasapuolisesti.

Ympäristöministeriö pyrkii direktiivin kansallisessa toimeenpanossa ratkaisuihin, jotka ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia maamme olosuhteissa ja aiheuttavat mahdollisimman vähän kustannuksia. Direktiivin kansallisessa toimeenpanossa voidaan käyttää harkintaa siinä, miten jätteiden keräys käytännössä toteutetaan. Tarkoituksenmukaista voisi olla, että kaupallisessa kalastuksessa käytettävien välineiden valmistajia ja maahantuojia koskevat määräykset olisivat vaativampia kuin virkistyskalastuksessa käytettävien viehekalastusvälineiden tuottajia koskevat velvoitteet. Erillisiä, pysyviä keräyspisteitä voisi olla tarkoituksenmukaista sijoittaa lähinnä vain ammattikalastussatamiin, joista valtaosa on merisatamia. Muu keräys voitaisiin järjestää esimerkiksi määrävälein toistuvina kampanjoina tai kiertävien keräyspisteiden avulla.

Koska asiasta on syntynyt paljon keskustelua julkisuudessa sekä sosiaalisessa mediassa, ympäristöministeriö on tehnyt nettisivuilleen vastaukset useimmin kysyttyihin kysymyksiin. <https://ym.fi/sup-direktiivi-ja-kalastusvalineet-ukk>

Helsingissä 10.3.2021

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen